

Türkiye için Yol Haritası (III)

Aykut Göker

Konumuzla ilgili olduğu için, TÜBA'nın başlattığı '**Moleküler Yaşam Bilim ve Teknolojileri Araştırma Öngörü Çalışması**'na da değinmişim. TÜBA, bu çalışmayı, DPT tarafından onaylanan bir **pilot proje** ile başlattı. Bu proje çerçevesinde, Moleküler Yaşam Bilim ve Teknolojileri'nin etkin olarak kullanıldığı (ve ileride kullanılabileceği) sosyoekonomik faaliyet alanlarında, Türkiye'nin uzun dönemdeki hedef ve ihtiyaçlarının neler olabileceği, kurgulanacak senaryolar bağlamında ortaya konmaya çalışılacak ve bu ihtiyaçlara yanıt verecek araştırma öncelikleri belirlenecek.

TÜBA, bu çalışma için, akademik çevrelerden, bürokrasi ve sanayi kesiminden üyelerin yer aldığı bir **Yönlendirme Kurulu** oluşturdu. Kurul üyeleri, çalışmada izlenecek yöntem konusunda görüş birliğine vardıldıktan sonra, geleceğin Türkiye'si için bir vizyon oluşturdular: "**Bilim ve Teknolojisi ile Büyüyen bir Türkiye...**" Sonra da, böylesi bir Türkiye yaratabilmek için, Moleküler Yaşam Bilim ve Teknolojileri'nden, hangi hususlar dikkate alınarak etkin bir biçimde yararlanılması gerektiğini, '**Ana Temalar**' başlığı altında ortaya koydular ve bu temaları şöyle sıraladılar:

- Biyoteknolojideki gelişmelerin toplum ve kişi sağlığına etkin bir biçimde [maliyet etkinliği dâhil] yansıtılması;
- Sağlık ve gıdada güvenilirlik ve güvenlik;
- Tarımda çevre dostu ve sürdürülebilir büyüme;
- Modern biyoteknolojiye dayalı sanayinin geliştirilmesi;
- Temiz çevre [için] biyoteknoloji;
- Genetik kaynakların korunması ve ülkenin sosyoekonomik yararına kullanılması...

Yönlendirme Kurulu üyeleri, bu ana temalar bağlamında, Moleküler Yaşam Bilim ve Teknolojileri'nde, Türkiye'nin önceliklerinin ve **kritik araştırma** konularının şu sosyoekonomik faaliyet alanları itibarıyla belirlenmesine karar verdiler:

- Sağlık;
- Bitkisel üretim;
- Hayvancılık;
- Sanayi;
- Çevre; ve
- Genetik kaynaklar.

Öncelikler ve kritik araştırma konuları, her sosyoekonomik faaliyet alanı için yapılacak '**Panel**' çalışmalarını ile belirlenecek. Paneller, konuyla ilgili bilim insanları ve uzmanlardan oluşacak. Panel çalışmalarında varılacak sonuçlar, düzenlenecek, daha geniş katılımlı çalıştay[workshop]larda tartışılacak; 'Delphi' yöntemiyle yapılacak soruşturmalarda, doğruluk sınavından geçirilecek. Panel çalışmalarına, TÜBA bünyesinde kurulan ve yine bilim insanlarından / uzmanlardan oluşan bir **Yürütme Kurulu** ve çalışmanın genel koordinatörlüğünü üstlenen Prof. Dr. Mehmet **Öztürk** yardımcı olacak.

TÜBA, bu pilot çalışmayla, öngörü çalışmalarının metodolojisini öğrenmeyi ve bunu bir kurum kültürü hâline getirmeyi de amaçlıyor. Ayrıca, bu çalışma dolayısıyla bir araya gelecek bilim insanları, uzmanlar ve konuya taraf diğer kişi ve kurumlar arasında, kalıcı ağ yapılarının (iletişim, etkileşim ve işbirliği ağlarının) oluşması da gözetiliyor. Pilot Proje yaklaşık bir yıl

sürecek; 2003 Nisan'ında sonuçlanacak. TÜBA, bu pilot projede elde edeceği deneyimden hareketle, başka bilim ve teknoloji alanları için de öngörü çalışmaları yapacak.

TÜBA Çalışması, anlatılan farklı hareket noktası nedeniyle, TÜBİTAK'ın BTYK Kararları gereğince başlattığı '**Teknoloji Öngörü Çalışması**'nı tamamlayıcı niteliktedir; ve kanımızca, her iki taraf, bulgularını, karşılıklı olarak sınama imkânını bulacaktır. Ümit ederim ki, **2023 yılını** hedef alan bu heyecan verici çalışmaların çeşitli aşamalarını ve sonuçlarını da sizlere aktarırım. Ama, asıl ümit etmek istediğim husus, genç okuyucularımın, 2023 yılında, bu çalışmaların olumlu sonuçlarını görmeleri.

CBTD, 01 Haziran 2002.